

Meditatie Opstanding

In de week voorafgaand aan Pasen bezoeken veel Nederlanders een passieconcert. **Bij ons in de Ledevaertkerk hebben we dit jaar het Requiem van Fauré kunnen horen. Velen hoorden de** Matteuspassie van Bach, of de Johannespassie. Deze muziek spreekt ook mensen aan die helemaal niets met kerk of geloof hebben. Of mensen die twijfelen. Of mensen die nooit vertrouwd zijn geweest met de **gedachtewereld** van het christelijk geloof. Het is muziek die heel veel mensen raakt. Niet alleen vanwege de muziek, zeker ook vanwege de tekst en vanwege het verhaal erachter. Een verhaal over menselijk lijden, over tekortschieten, over onmacht, over verraad (Petrus die Jezus verloochent), over loslaten en over verlies. Een verhaal waarin heel veel **diepmenselijke** emoties voorkomen, die Bach meesterlijk heeft verklankt. Een verhaal dat, voor de bezoekers van de Matteuspassie, eindigt in het graf. Eindigt met een gezamenlijk bewenen van de inspirerende, rechtvaardige en oneindig trouwe meester en rabbi, die zo vreselijk en onrechtvaardig is terechtgesteld en die uiteindelijk is gestorven. Het verhaal eindigt in de dood.

Alleen mensen die vaker in de kerk komen, mensen die vertrouwd zijn met het Evangelie, weten dat dit níet het einde is. Dat het verhaal nog verder gaat. Bach heeft de Matteuspassie geschreven voor Palmzondag en de Johannespassie voor Goede Vrijdag en voor Pasen heeft hij een Paasatorium geschreven. Dat is bij het grote publiek veel minder bekend. Misschien omdat het verhaal van Pasen veel ingewikkelder is. Of nee, niet ingewikkeld, maar ongerijmd. Onmogelijk zelfs. Het lijden van een onrechtvaardig mens kunnen we nog wel begrijpen. Dat maken we om ons heen regelmatig mee, of we zien het elders gebeuren. Het lijdensverhaal biedt troost aan mensen die in onze tijd lijden. Aan mensen die in onze tijd machteloos zijn, verlies ervaren, vrienden verloochenen of zich tekort voelen schieten. Maar **dat een mens terug kan komen uit de dood**, dat er door al die ellende heen een uitweg mogelijk is, dat er een God is die NEE zegt tegen een onrechtvaardige dood, dat is menselijkerwijs niet te bevatten.

De Britse theoloog en voormalig aartsbisschop van Canterbury publiceerde onlangs het boekje 'God met ons', waarin hij helder uiteenzet wat het verhaal van de opstanding in onze tijd zou kunnen betekenen. Of hij met zijn betoog verstokte atheïsten zal overtuigen, is de vraag, maar zijn invalshoek is zeker verfrissend.

Het is mogelijk om de opstanding te beschrijven binnen menselijke kaders. Bijvoorbeeld door te beweren dat Jezus is opgestaan in de gedachten van de leerlingen. Hij was zo inspirerend, dat zijn gedachtenis nog werkzaam was, ook na zijn dood. Alleen dat is niet de ervaring die de Bijbelschrijvers naar voren brengen. Bij de beschrijving van Jezus' leven en lijden, grijpen de schrijvers steeds terug naar bekende verhalen en tradities. Zijn leven is als dat van de profeten, als dat van de oude verhalen. Het is een verhaal waar woorden voor zijn. Maar als ze bij de opstanding komen, lijken ze door hun woorden heen te zijn. Het evangelie van Marcus (het oudste evangelie) komt niet veel verder dan '... ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden'. Het is een zoeken naar woorden. "De schrijvers van het Nieuwe Testament hebben moeite om iets wat eerder nog niet is voorgekomen, goed te verwoorden; ze zoeken naarstig naar een manier om een mysterie voor de lezer en de toehoorder echt te maken. (...) een mysterie in de betekenis van iets dat te groot is om te bevatten." (p. 79) Wat ze proberen te beschrijven is dat Jezus werkelijk door de dood heen is gegaan, als een soort nieuwe schepping, als een groot JA van God tegenover het NEE van mensen. "De opstanding vertelt ons dat God het oordeel van de wereld over Jezus heeft afgewezen en teniet heeft gedaan." (p. 69)

Williams benadrukt dat opstanding niet iets is van het verleden. "Jezus is van louter verleden naar Gods toekomst gegaan." (p. 65) Opstanding betekent dat Jezus leeft en nog altijd leeft, in en onder de mensen én bij God. Dat Jezus uit de doden is opgestaan betekent dat Hij is "bevrijd van alles wat de groei van de mensheid ten opzichte van God tegenhoudt." (p. 66)

Heel bijzonder vind ik de bespiegelingen van Rowan Williams bij de Opstandingsikoon. Op de klassieke (Oosters-orthodoxe) ikoon van de opstanding zijn vrijwel altijd ook Adam en Eva afgebeeld. Niet als de jonge, vrolijke, onbezorgde Adam en Eva uit het paradijs, maar als oude mensen die hebben geleefd en geleden, die zijn gesleten aan het leven. Met de opstanding wordt de schepping vernieuwd. Dat betekent niet dat alles weer opnieuw begint. De geschiedenis blijft bestaan, het leven wordt niet uitgewist. Het is eerder alsof de Opgestane die oude gezichten, onze gezichten, aanraakt. "Hij zwaait niet met een toverstafje waardoor ze weer jong worden, hun kleding uitdoen en achterblijven in hun eerste onschuld. Hij gaat om met mens-zijn zoals het is geworden, ons mens-zijn, het lijden en worstelen, het steeds weer falen. De opstanding gaat niet om het uitgummen van onze geschiedenis, pijn of falen, het gaat om hoe pijn en het falen zelf - het mens-zijn getekend door geschiedenis - toch kan worden omgevormd en mooi gemaakt." (p. 101) Het opstandingsverhaal is dus alles behalve een goedkoop happy-end, geen rimpelloos mooi einde, maar een einde met respect voor de rimpels die bij het leven horen. Williams legt de verrezen Christus de woorden in de mond: "In de diepte van deze realiteit zal ik spreken, ik zal aanwezig zijn en ik zal omvormen." (p. 102) Opstanding betekent dat lijden niet het einde hoeft te zijn, maar dat er toekomst is en dat God bij ons is. Dat is Zijn naam: God met ons. Rowan Williams eindigt zijn boekje als een Paaspreek: "Hem zij de glorie in alle eeuwigheid. Amen."

Ds. Sara Dondorp

Rowan Williams 'God met ons', Berne Media, 2018.

Gepubliceerd in de, De Schakel. Maandblad van de protestantse gemeente te Chaam. april 2018